

19.04.2021

Asia/7

§ 268

V 5.5.2021, Vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloite terapiatakuun toteuttamisesta

HEL 2020-010627 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Vihreä valtuustoryhmä esittää ryhmäaloitteessaan suunnitelman laatimista mielenterveyspalvelujen terapiatakuun toteuttamiseksi koko kaupungin alueella.

Kaupunginhallitus toteaa, että mielenterveys- ja päihdepalvelut järjestetään Helsingissä monikanavaisesti perus- ja erityistason yhteistyönä. Asiakkaan hoidon tarpeen arviointi tehdään välittömästi ensimmäisellä käynnillä siinä toimipisteessä, johon asiakas on hakeutunut. Hoidon alkamiseksi ei tarvita erikoislääkärin diagnoosia.

Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteet (Mieppi) tarjoavat apua ilman ennakkoyhteydenottoa. Asiakas saa ohjausta, neuvontaa tai keskustelutukea mielenterveyshäiriöiden hoitoon erikoistuneen ammattihenkilön kanssa. Tavoitteena on laajentaa palvelu kattavasti koko kaupungin alueelle. Mieppi-pisteet otetaan osaksi kaikkien terveys- ja hyvinvointikeskusten suunnittelua.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että mielenterveys- ja päihdepalveluja on tarkoitus jatkossakin kehittää. Ryhmäaloitteessa on ehdotettu terapiatakuun toteuttamissuunnitelmaa ja viitattu eduskunnan lähetekeskustelussa käsiteltyyn Terapiatakuu-kansalaisaloitteeseen mielenterveyspalveluihin pääsyn nopeuttamisesta. Kansalaisaloitteen perustelujen mukaan perusterveydenhuoltoon sisältyvien mielenterveyspalvelujen terapiatakuu takaisi kaikille nopean pääsyn hoidolliseen psykoterapiaan tai muuhun psykososiaaliseen hoitoon ensimmäisen terveystieteiskäynnin jälkeen.

Asiasta on saatu sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto. Vastaus on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut enemmän kuin puolet valtuustoryhmän jäsenistä ja joka on otsikoitu ryhmäaloitteeksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 02.02.2021 § 24

HEL 2020-010627 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon terapiatakuun toteuttamisen suunnitelmaa koskevasta vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta:

”Aloitteessa esitetään, että Helsinki laatii suunnitelman terapiatakuun toteuttamiseksi koko kaupungissa. Helsingissä on myös tunnistettu kasvava tarve tukea kaupunkilaisten mielen hyvinvointia, ehkäistä ongelmien vaikeutumista ja madaltaa mielenterveyspalveluihin hakeutumisen kynnystä. Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialalla on laadittu suunnitelma yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja HUSin kanssa lasten, nuorten ja aikuisten mielen-terveys- ja päihdepalvelujen vahvistamiseksi. Helsinki lisää perustason mielenterveyspalvelua ja kouluttaa työntekijöitään näyttöön perustuviin psykososiaalisiin hoitomenetelmiin. Toimenpiteet ovat linjassa kansallisten Käypä hoito -suositusten, terveydenhuollon palveluvalikoiman evoston suosituksen ja mielenterveysstrategian kanssa.

Eduskunta käsittelee Terapiatakuu-kansalaisaloitetta, jonka tavoitteena on taata pääsy perusterveydenhuollosta oireen mukaiseen psykososiaaliseen hoitoon tai psykoterapiaan kuukauden sisällä yhteydenotosta.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut järjestetään Helsingissä monikanavaisesti perus- ja erityistason yhteistyönä. Asiakkaan hoidon tarpeen arviointi tehdään välittömästi ensimmäisellä käynnillä siinä toimipisteessä, johon asiakas on hakeutunut. Hoidon alkamiseksi ei tarvita erikoislääkärin asettamaa diagnoosia.

Kalasadataman ja Myllypuron matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteet (Mieppi) tarjoavat apua aikuisikäisille ja 13 vuotta täyttäneille nuorille. Vastaanotolle voi tulla ilman ennakkoyhteydenottoa ja yhteydenottopyyntöihin vastataan kolmen päivän sisällä. Asiakkaille tarjotaan ohjausta, neuvontaa tai 1–5 kerran keskustelutukea mielenterveyshäiriöiden hoitoon erikoistuneen ammattihenkilön kanssa. Kokemukset Miepeistä ovat olleet hyviä, ja sosiaali- ja terveystoimessa on tavoitteena perustaa vastaavia mielenterveyspalvelupisteitä lisää kattamaan koko Helsinki. Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteet Miepit otetaan osaksi kaikkien terveys- ja hyvinvointikeskusten suunnittelua.

Terveysasemien mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajien vastaanotoille ohjaututaan terveysasemalääkärin tai terveydenhoitajan arvion jälkeen. Myös neuvolasta tai lastensuojelusta voidaan ohjata aikuisikäisiä asiakkaita vastaanotoille. Noin 12 000 helsinkiläistä kävi mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajien vastaanotoilla vuonna 2020. Sairaanhoidaja on yhteydessä asiakkaaseen pääsääntöisesti samana arkipäivänä yhteydenotosta ja hoidon kiireellisyyss arvioidaan puhelimesta tai konsul-

taativastaanotolla. Osa vastaanottoajoista on varattu kiiretilanteita varten. Mielen terveys- ja päihdesairaanhoidajan kiirettömälle ajanvarauskäynnille pääsee keskimäärin kolmessa viikossa. Potilaiden arviointi ja hoito sisältävät erilaisia seulontatestejä, psykoedukaatiota, psykoterapeuttisia lyhytinterventioita ja ryhmämuotoista hoitoa.

Psykiatria- ja päihdepalvelujen liikkuvat akuutti-, arviointi- ja konsultaatiotyöryhmät tarjoavat apua ja konsultaatiota kaikkialle peruspalveluihin, lastensuojeluun, asumispalveluihin tai asiakkaan kotiin muutaman arkipäivän sisällä avunpyynnöstä. Työryhmät auttavat myös äkillisissä vakavissa psykiatrisissa kriisitilanteissa ja tarjoavat lyhytinterventioita. Lastensuojelun tiimeissä on mielen terveys- ja päihdesairaanhoidajia. Psykiatrian erikoistason päivystys toimii ympärivuorokautisesti Haartmanin ja Malmin sairaaloissa HUSin järjestämänä. Myös kaupungin omaan psykiatriseen avohoitoon pääsee kiiretapauksissa ilman lähetettä akuuttityöryhmien kautta.

Mielen terveyspalvelupisteistä, terveysasemilta, opiskelijaterveydenhuollosta, nuorisoasemalta ja päihdepoliklinikoilta asiakkaita ohjataan tarvittaessa palvelusetelipalveluna toteutettavaan lyhytpsykoterapiaan. Potilaita ohjataan perustasolta myös HUSin nettiterapiaan. Noin 2 500 helsinkiläistä käytti nettiterapiaa vuonna 2020. Helsinki on mukana yhteistyössä HUSin kanssa Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen Terapiat etulinjaan -hankkeessa, jossa vahvistetaan sekä nuorten että aikuisten varhaisen vaiheen terapioiden laatua ja kattavuutta.

Helsingin kaupungin oma aikuisikäisten psykiatrinen erikoissairaanhoido toimii väestövastuumallin mukaisesti. Vuosittain kiirettömään psykiatriseen avohoitoon tulee noin 6500 ulkoista lähetettä. Lähetteen käsittelyajan mediaani on yksi vuorokausi. Potilaan hoidon tarve arvioidaan lähetekäsittelyssä ja tarvittaessa kysytään lisätietoja potilaalta, potilaan läheisiltä ja lähettävältä taholta, sekä annetaan hoito-ohjeita. Tavoitteena on, että jokainen kiirettömän hoidon tarpeessa oleva potilas saa ensimmäisen vastaanottoajan 21 vuorokauden sisällä lähetteen saapumisesta. Helsingin psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa ei ylläpidetä varsinaisia hoitonoja kiirettömään psykiatriseen avohoitoon pääsyssä.

Lasten ja nuorten mielen terveys- ja päihdeongelmien hoitoa parannetaan Helsingissä laajentamalla nuorisoaseman toimintaa toiseen toimipisteeseen ja perustamalla alle 13-vuotiaille lapsille perhekeskuksen yhteyteen hoitotiimi. Tavoitteena on vahvistaa myös lastenpsykiatrista tiimiä. Oppilashuollon ja koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon työntekijöitä koulutetaan uusiin huolen tunnistamismalleihin, yhteistyömenetelmiin ja hoidollisiin menetelmiin. Erityistä tukea tarvitsevien 10–18-

vuotioiden lastensuojelun asiakkaiden hoitoa kehitetään yhdessä HUSin kanssa.

Helsinki kehittää kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja HUSin kanssa lasten, nuorten ja aikuisten mielenterveys- ja päihdehoitoa myös osana kansallista Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa ja sote-rakennemuutostusta tukevaa alueellista valmistelua. Tavoitteena on, että perustasolta tarjotaan mahdollisimman laajasti erilaisia lyhyt-, etä- ja nettiterapiamuotoja, joita erityistaso tarvittaessa täydentää erikoisosaamista vaativilla hoitomuodoilla nopeasti ja joustavasti. Samassa yhteydessä rakennetaan psykoterapiahoitojen ohjaus- ja laadunhallintajärjestelmä ja koulutetaan muun muassa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon työntekijöitä näyttöön perustuviin ahdistuksen ja masennuksen psykososiaalisiin hoitoihin.

Sosiaali- ja terveyslautakunta ehdottaa, että laaditaan suunnitelma perustason mielenterveyspalveluiden piiriin pääsyn ja ensikontaktin saamisen nopeuttamiseksi, tavoitteena enintään kaksi viikkoa kiireettömässä tapauksissa. Sosiaali- ja terveyslautakunta ehdottaa lisäksi, että laaditaan konkreettinen suunnitelma terapiatakuun toteuttamiseksi Helsingissä. Helsinki tavoittelee terapiatakuun toteuttamista vuonna 2022.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Vaikuttaviksi todetut psykososiaaliset hoito- ja kuntoutusmenetelmät ja psykoterapiat kuuluvat mielenterveys- ja päihdehäiriöiden hoitovalikoimaan. Matalalla kynnyksellä perustasolla toteutuva mielenterveys- ja päihdehäiriöiden varhainen tunnistaminen ja psykososiaalinen tuki ehkäisevät oireiden vaikeutumista ja kroonistumista ja ovat kustannustehokkaita interventioita. Perustason ja matalan kynnyksen avohoitopalveluja on oltava riittävästi ja niiden on oltava ensisijaisia erityistason palveluihin nähden."

Käsittely

02.02.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Puheenjohtaja Sanna Vesikansa: Lisätään lausunnon neljännen kappaleen loppuun: "Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteet Miepit otetaan osaksi kaikkien terveys- ja hyvinvointikeskusten suunnittelua."

Kannattaja: jäsen Touko Niinimäki

Vastaehdotus 2:

Puheenjohtaja Sanna Vesikansa: Lisätään lausuntoehdotuksen viimei-

19.04.2021

sen kappaleen loppuun ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Sosiaali- ja terveyslautakunta ehdottaa, että laaditaan suunnitelma perustason mielenterveyspalveluiden piiriin pääsyn ja ensikon-
taktin saamisen nopeuttamiseksi, tavoitteena enintään kaksi viikkoa kiireettömissä tapauksissa."

Kannattaja: jäsen Touko Niinimäki

Vastaehdotus 3:

Puheenjohtaja Sanna Vesikansa: Lisätään lausuntoehdotuksen viimeisen kappaleen loppuun ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Sosiaali- ja terveyslautakunta ehdottaa, että laaditaan konkreettinen suunnitelma terapiatakuun toteuttamiseksi Helsingissä. Helsinki tavoittelee terapiatakuun toteuttamista vuonna 2022."

Kannattaja: jäsen Touko Niinimäki

Vastaehdotus 4:

Jäsen Sami Heistaro: Lisätään lausuntoehdotuksen viimeisen kappaleen loppuun ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Sosiaali- ja terveyslautakunta ehdottaa, että selvitetään edellytykset ja kustannukset perustason mielenterveyspalveluiden piiriin pääsyn ja ensikon-
taktin saamisen nopeuttamiseksi siten, että tavoitteena olisi enintään kaksi viikkoa kiireettömissä tapauksissa."

Kannattaja: jäsen Maritta Hyvärinen

Vastaehdotus 5:

Jäsen Sami Heistaro: Lisätään lausuntoehdotuksen viimeisen kappaleen loppuun ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että eduskunta käsittelee Terapiatakuu-kansalaisaloitteen ripeällä aikataululla. Sen myötä kunnille mahdollisesti syntyvä lisäresurssitarve on korvattava kunnille täysimääräisesti, jotta mielenterveyspalveluiden palvelutaso ja kehittäminen kokonaisuutena voidaan varmistaa."

Kannattaja: jäsen Maritta Hyvärinen

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (puheenjohtaja Sanna Vesikansa)

Jaa-äännet: 0

19.04.2021

Asia/7

Ei-äännet: 12

Katju Aro, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Kati Juva, Seija Muurinen, Touko Niinimäki, Aleksi Niskanen, Reko Ravela, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Leo Bergman

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotuksen äänin 12 - 0 (tyhjää 1).

Puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotus 2 ja jäsen Sami Heistaron vastaehdotus 4 olivat toisilleen vastakkaiset. Niiden osalta äänestettiin ensin siitä, kummasta äänestetään esittelijän ehdotusta vastaan.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Vastaehdotus 2 (puheenjohtaja Sanna Vesikansa)

EI-ehdotus: Vastaehdotus 4 (jäsen Sami Heistaro)

Jaa-äännet: 8

Katju Aro, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Kati Juva, Touko Niinimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Leo Bergman, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Aleksi Niskanen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotus voitti jäsen Sami Heistaron vastaehdotuksen äänin 8 - 5, joten siitä äänestettiin seuraavaksi esittelijän ehdotusta vastaan.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 2 (puheenjohtaja Sanna Vesikansa)

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 8

Katju Aro, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Kati Juva, Touko Niinimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 5

Leo Bergman, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Aleks Niskanen

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotuksen äänin 8 - 5.

Myös puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotus 3 ja jäsen Sami Heistaron vastaehdotus 5 olivat toisilleen vastakkaiset, joten niiden osalta äänestettiin ensin siitä, kummasta äänestetään esittelijän ehdotusta vastaan.

4 äänestys

JAA-ehdotus: Vastaehdotus 3 (puheenjohtaja Sanna Vesikansa)

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 5 (jäsen Sami Heistaro)

Jaa-äännet: 8

Katju Aro, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Kati Juva, Touko Niinimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 5

Leo Bergman, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Aleks Niskanen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotus voitti jäsen Sami Heistaron vastaehdotuksen äänin 8 - 5, joten siitä äänestettiin seuraavaksi esittelijän ehdotusta vastaan.

5 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 3 (puheenjohtaja Sanna Vesikansa)

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 8

Katju Aro, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Kati Juva, Touko Niinimäki, Reko Ravela, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 5

Leo Bergman, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Seija Muurinen, Aleks Niskanen

19.04.2021

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotuksen äänin 8 - 5.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyjen vastaehdotusten osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

19.01.2021 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi